

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Základy práce s informačními zdroji pro bc. studenty ZUR

Mgr. Jan Kříž

Mgr. Dana Mazancová, DiS.

Brno, 2. listopadu 2015

Práce s EIZ

□ 2 x 45 min.

- ❖ základy vyhledávacích technik
- ❖ tvorba rešeršního dotazu
- ❖ praktické vyhledávání v databázích
- ❖ *úkol na další hodinu*

■ 2 x 45 min.

- ❖ EBSCO Discovery Service a další nadstavbové nástroje
- ❖ elektronické knihy

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Vyhledávání

1. Téma

2. Další specifikace

3. Výběr zdrojů

4. Boolovský model

5. Technika vyhledávání

6. Hodnocení vyhledaných záznamů

7. Další operace

1. Téma

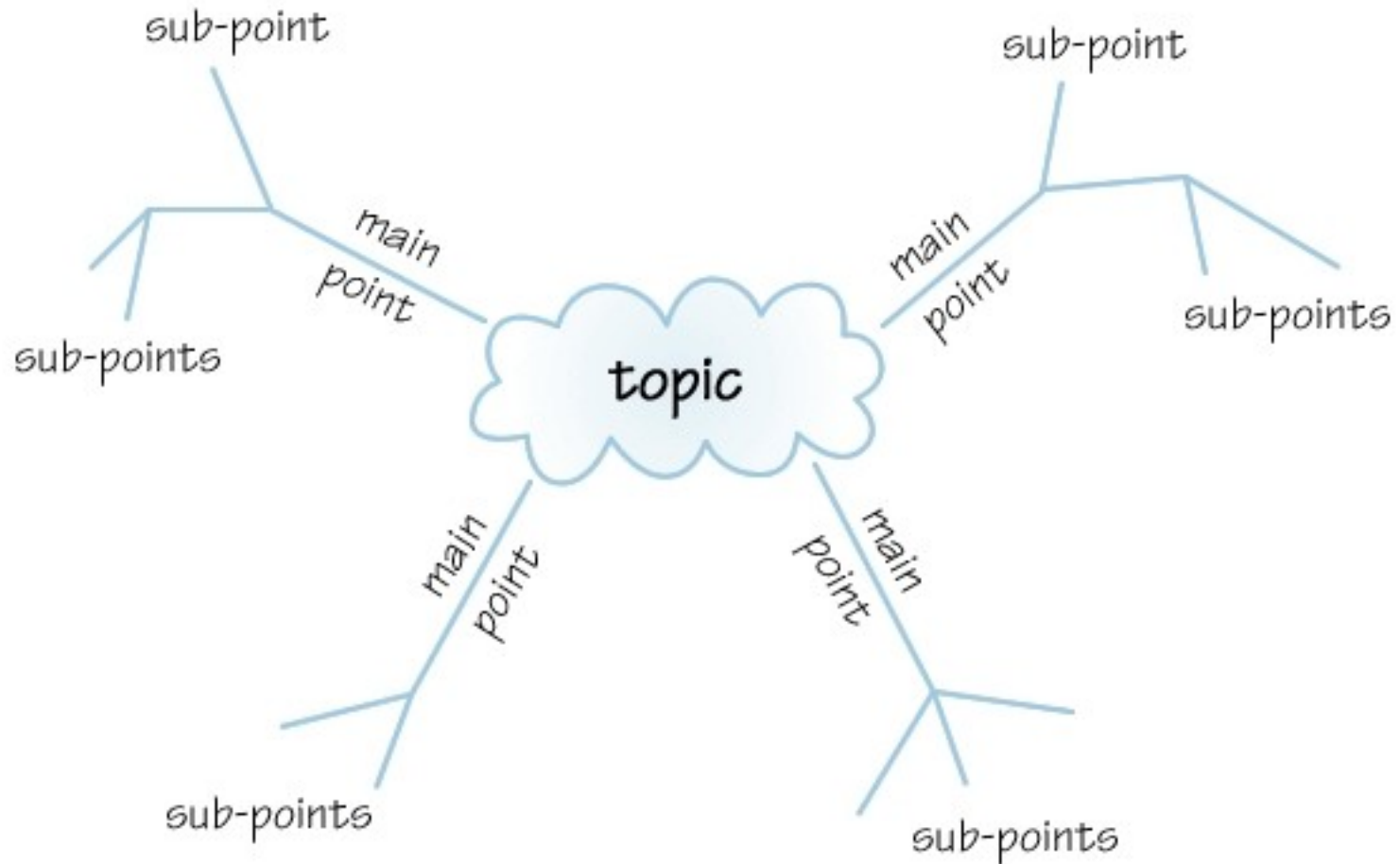
1) Zamyslete se o čem chcete psát

- ❖ je nutné mít dost informací o daném tématu (pokud se studiem problematiky začínáte, nebojte se využít učebnice, encyklopedie, radu vyučujícího apod.)

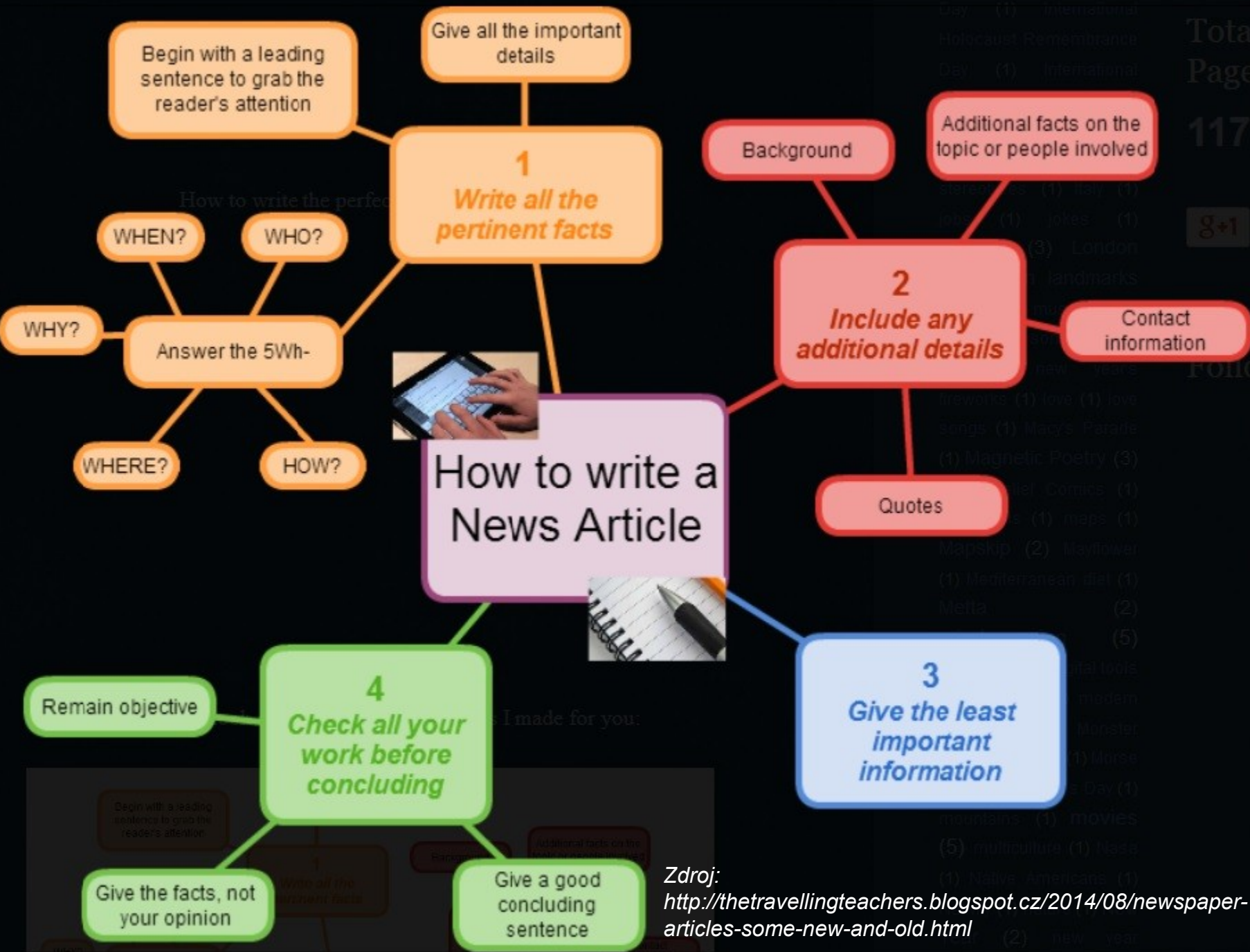
2) Zformulujte téma nebo problém

- ❖ Lze využít tzv. **myšlenkových map** – grafické znázornění tématu

Mind map example

Zdroj: <http://www.open.ac.uk/skillsforstudy/pictures/mind-map.gif>

Zdroj:
<http://thetravellingteachers.blogspot.cz/2014/08/newspaper-articles-some-new-and-old.html>

3) Vyjádřete téma ve formě

❖ **klíčových slov (hesel)**

- používejte zejména **podstatná jména**
- příd. jména, zájmena a slovesa pouze pokud jsou opravdu nezbytné
- vyhýbejte se tzv. stop words (předložky, spojky, členy v cizích jazycích)

***př. marketingová komunikace; sociální síť;
propagace***

- ❖ *Pozn. v katalozích knihoven můžete nalézt i tzv. **předmětová hesla**
př. novináři – Česko – 20.–21. st.*

1. Téma
- 2. Další specifikace**
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Hodnocení vyhledaných záznamů
7. Další operace

2. Další specifikace

□ Před začátkem vlastního procesu vyhledávání je třeba si ujasnit:

- ❖ časové rozmezí
- ❖ typy dokumentů (např. odborné časopisy, kapitoly z knih, příspěvky z konferencí, zpravodajství)
- ❖ typ dat (text, audio, video)
- ❖ jazyk dokumentů (většina světové produkce je v AJ)
- ❖ forma (**odborná** x populárně naučná)

1. Téma
2. Další specifikace
- 3. Výběr zdrojů**
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Hodnocení vyhledaných záznamů
7. Další operace

3. Výběr zdrojů

- Specializované odborné databáze
- Knihovní katalogy
- Specializované vyhledávače odb. informací
- Repozitáře
- Knihovny
- Další

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Google
Scholar

The image shows the Google Scholar logo centered on a white rectangular background. The word "Google" is written in its characteristic multi-colored font (blue, red, yellow, blue, green, red). Below it, the word "Scholar" is written in a blue, sans-serif font.

Google (Scholar) – tipy pro vyhledávání

- Vyhledávání na konkrétní stránce

Př. burgr site:fss.muni.cz

- Definice

Př. define:cyberbullying

- Vyhledávání stránek, které jsou podobné určité adrese URL

Př. related:medzur.fss.muni.cz

- Typ dokumentu

Př. filetype:pdf

Get More Out of Google

- ❑ [Infographic: Get More Out of Google](#)

1. Téma
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
- 4. Boolovský model**
5. Technika vyhledávání
6. Hodnocení vyhledaných záznamů
7. Další operace

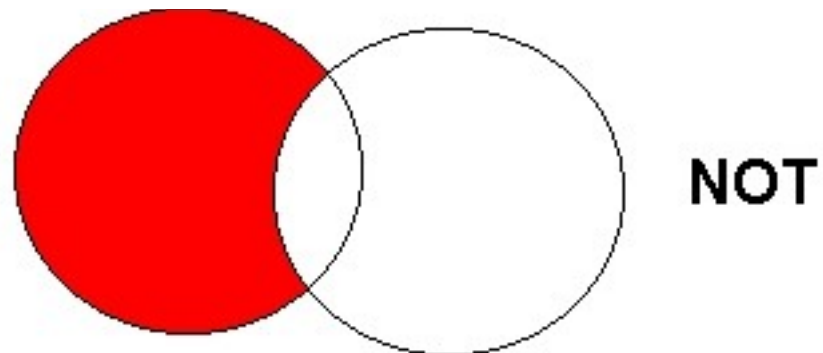
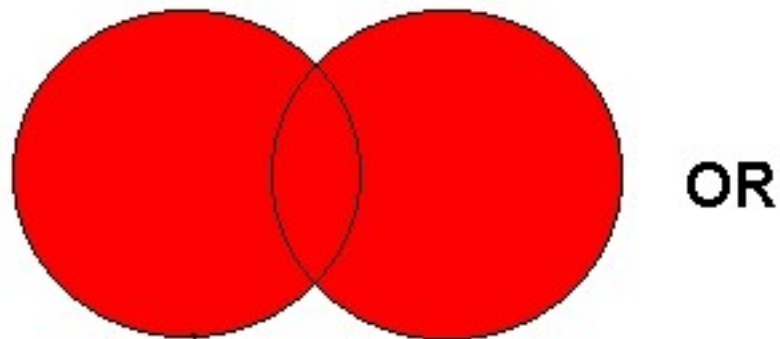
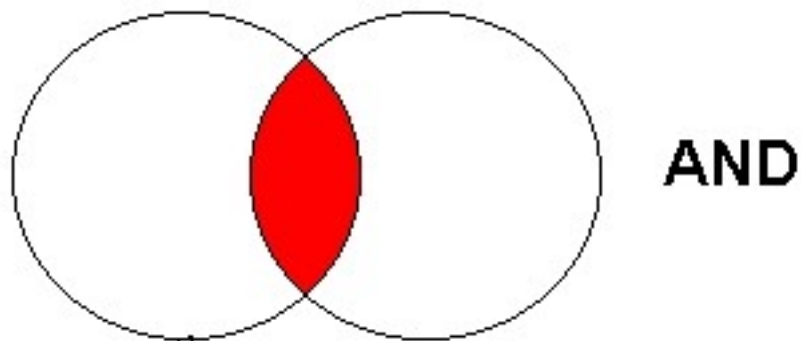

4. Boolovský model

- Logický součin, průnik – operátor **AND**
- Logický součet, sjednocení – operátor **OR**
- Logická negace – operátor **NOT**
- Krácení termínů** (truncation)
- Vyhledávání prostřednictvím **fráze**

□ Strategie Boolovského modelu

- ❖ nejrozšířenější
- ❖ kombinace termínů pomocí logických operátorů
AND, OR, NOT

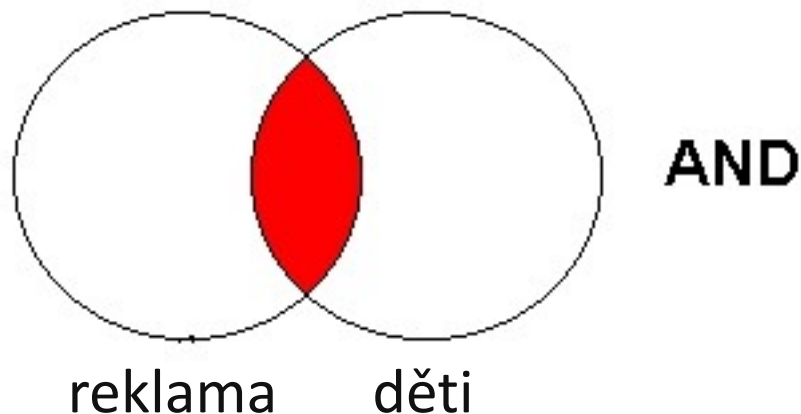

Operátor AND

□ Logický součin, průnik

- ❖ Vyhledání jen těch dokumentů, ve kterých se **vyskytují obě klíčová slova**
- ❖ Výsledek průzkumu se **zužuje**
- ❖ Můžeme jej znázornit jako **průnik množin**

Př. reklama AND děti

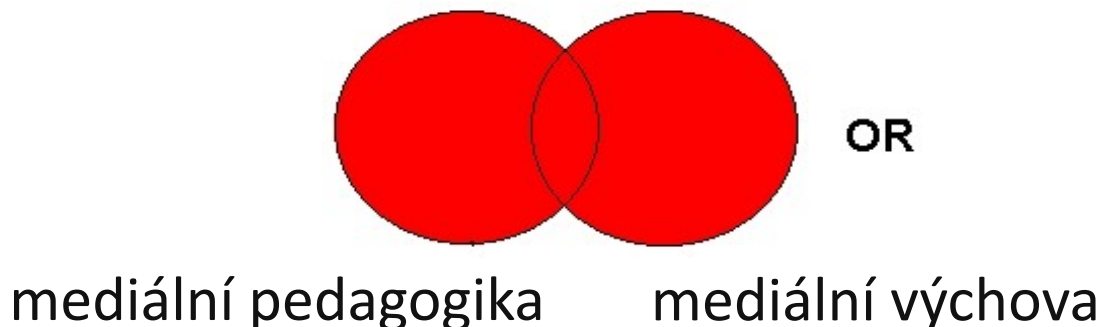

Operátor OR

□ Logický součet, sjednocení

- ❖ Vyhledání dokumentů, které obsahují **alespoň jeden ze zadaných výrazů**
- ❖ Výsledek průzkumu se **rozšiřuje**
- ❖ Můžeme jej znázornit jako **sjednocení množin**

Př. mediální pedagogika OR mediální výchova

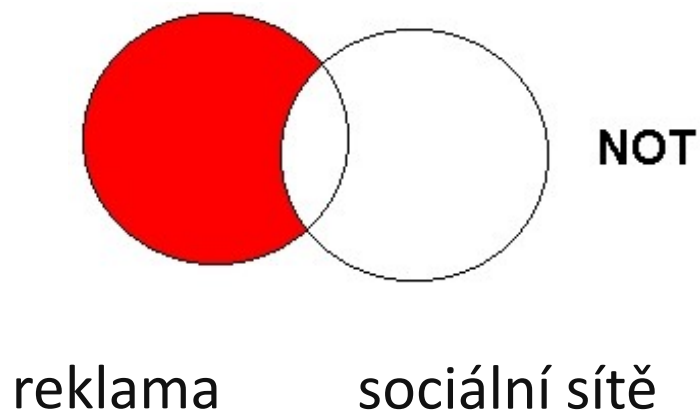

Operátor NOT

□ Logická negace

- ❖ Vyloučí ty záznamy o dokumentech, které obsahují označené klíčové slovo
- ❖ Záleží na pořadí klíčových slov
- ❖ Výsledek průzkumu se zužuje

Př. reklama NOT sociální síť

Krácení termínů (truncation)

□ Hledaný termín je zkrácen na kořen slova

- ❖ Systém dohledá všechny možné tvary podle tohoto kořenu
- ❖ Přípony nebo koncovky jsou nahrazeny zástupným znakem
- ❖ Výsledek vyhledávání se rozšiřuje
- ❖ Pozn. vyhledávací nástroje mohou využívat různé symboly

Př. žurnalis* - vyhledá žurnalisté, žurnalistika, žurnalistický atd.

Vyhledávání prostřednictvím fráze

□ Bližší specifikace dotazu

- ❖ Slovní spojení
- ❖ Všechny slova se musí vyskytovat v přesném pořadí a uvedeném tvaru
- ❖ Nejčastěji se využívají uvozovky
- ❖ Výsledek vyhledávání se zužuje

Př. "mediální komunikace"

1. Téma
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
- 5. Technika vyhledávání**
6. Vlastní vyhledávací proces
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
8. Další operace

5. Technika vyhledávání

- ❑ Prohlížení (browsing)

- ❑ Vyhledávání (searching)

  - ❖ jednoduché

  - ❖ pokročilé

1. Téma
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
- 6. Vlastní vyhledávací proces**
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
8. Další operace

6. Vlastní vyhledávací proces

- Málokdy získáte relevantní záznamy po prvním vyhledávání
- Vždy je třeba rešeršní dotaz ladit
- Každý zdroj má vlastní pravidla vyhledávání a je třeba tomu uzpůsobit vyhledávací dotaz

Máte-li málo výsledků vyhledávání:

Rozšiřte dotaz

- ❖ přidejte další klíčová slova

Zrušte omezení

- ❖ např. typ dokumentu, dílčí databáze, jenom slova v názvu apod.

Máte-li mnoho výsledků vyhledávání:

□ Zužte dotaz

- ❖ konkretizujte
- ❖ lépe definujte klíčová slova
- ❖ zaměřte se pouze na nějakou oblast apod.

□ Přidejte omezení

- ❖ např. jenom slova v názvu, konkrétní země, typ dokumentu apod.

1. Téma
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Vlastní vyhledávací proces
- 7. Hodnocení vyhledaných záznamů**
8. Další operace

7. Hodnocení vyhledaných záznamů

- relevance

- důvěryhodnost zdroje

  - ❖ jména autorů, instituce, kontakty na správce...

- pravidelná aktualizace

- odbornost

1. Téma
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Vlastní vyhledávací proces
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
- 8. Další operace**

8. Další operace

tisk

uložení

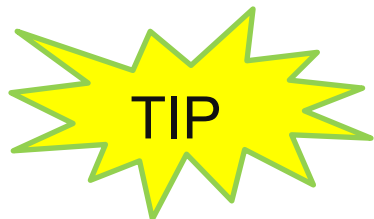
export do citačního manageru

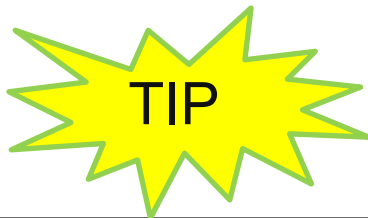
Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Shrnutí

- Téma
- Klíčová slova
- Formulace vyhledávacího dotazu
- Výběr vhodných zdrojů
- Vlastní vyhledávání
- Hodnocení vyhledaných záznamů
- Další operace

Pište si poznámky! Budete vědět, které zdroje jste již prohledali, jakou formu dotazu jste použili, jaká klíčová slova jste přidávali apod.

Usnadněte si práci a používejte citační managery

- ❑ Téma
- ❑ Klíčová slova
- ❑ Formulace vyhledávacího dotazu
- ❑ Výběr vhodných zdrojů
- ❑ Vlastní vyhledávání
- ❑ Hodnocení vyhledaných záznamů
- ❑ Další operace

- ❑ ***Pište si poznámky!*** Budete vědět, které zdroje jste již prohledali, jakou formu dotazu jste použili, jaká klíčová slova jste přidávali apod.
- ❑ ***Usnadněte si práci a používejte citační managery***

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Licencované zdroje

Praktické ukázky vyhledávání v databázích

- ❑ Anopress Monitoring Online**
- ❑ Sage Journals Online**

- ❑ Citační software EndNote Web**

Anopress - pokročilé vyhledávání

Rozšířený formulář

je určen pro pokročilé vyhledávání

Dotaz základní

Dotaz formulářový

Celé zdroje

Hlavní zprávy

uprchlíci <OR> migranti

Vyhledávací dotaz

cz en sk
 Bez web duplicit

Vyhledat

AND OR NOT ACCRUE NEAR 1

Otevřít dotaz

Uložit dotaz

Zrušit dotaz

Poslední dotaz

Období : 1 týden

1 den 2 dny 3 dny 1 týden 2 týdny od-do jiné období...

Vyhledávací parametry

Zdroje : výběr

- medicina po promoci
- Mělnický deník
- MEN WOMEN ONLY
- Mesec.cz
- Metro
- metro.cz
- Miminka
- Mladá fronta Dnes
- Mladá fronta Dnes magazín
- mobil.cz
- Mobilmania.cz
- Moderní byt
- Moderní obec - newsletter
- Moderní řízení

Omezení zdrojů:

hledat ve všech zdrojích

Úroveň zobrazení seznamu:

- hlavní skupiny
- oblasti
- zdroje dle oblastí
- relace (u TV a rozhlasu)
- zdroje dle abecedy

Interpretace označení:

zaškrtnuté zdroje vyjmout

Můj Anopress

Uživatel: econmuni

Odhlásit se

Vyhledávací formuláře

- [Jednoduchý formulář](#)
- [Rozšířený formulář](#)

Nástroje

- [ISA on-line](#) ^{NEW}

Nastavení

- [Individuální nastavení](#)
- [Změna hesla](#)
- [Osobní statistiky](#)
- [Informace o uživateli](#)

Nápověda

- [Nápověda k dotazování](#)
- [Nápověda k formuláři](#)

Anopress – seznam výsledků

◀ Zpět k hledání články: 1 až 35 z 103 (2267) ▶ zprěsnit dotaz: Dohledat

☒	základní	se souhrnem	graf	seskupený					
☐	skóre	datum	zdroj	nadpis	strana				
☐	1.	0.84	23.10.2015	čt 1/události v regionech - br..	6				
				22 stanů s výbavou poskytnou čeští hasiči uprchlíkům ve Slovinsku					
☐	2.	0.91	23.10.2015	čt 1/události	4				
				Hledání míst pro nové uprchlíky					
☐	3.	0.84	23.10.2015	čt 1/události	3				
				Přerozdělování migrantů nefunguje					
☐	4.	0.84	23.10.2015	čt 1/zprávy 12	6				
				Humanitární kongres v Praze					
☐	5.	0.84	23.10.2015	čt 1/zprávy 12	5				
				Podezření na tuberkulózu v Drahonících					
☐	6.	0.87	23.10.2015	mladá fronta dnes/kraj plzeňsk..	13				
				Ze Zbiroha vyjelo první auto do Chorvatska s pomocí běžencům					
☐	7.	0.80	23.10.2015	mladá fronta dnes/studenti piš..	17				
				Bez nadějí v nás budí strach					
☐	8.	0.84	23.10.2015	mladá fronta dnes/studenti piš..	17				
				Brusel tlačí Evropu k okraji propasti					
☐	9.	0.89	23.10.2015	mladá fronta dnes/studenti piš..	17				
				Česká zkušenost: Pozor na menšiny					
☐	10.	0.87	23.10.2015	mladá fronta dnes/ze světa	8				
				Slovinsko hlásí rekordní počty běženců					
☐	11.	0.93	23.10.2015	mladá fronta dnes/z domova	2				
				OSN ostře kárá Česko kvůli běžencům					
☐	12.	0.87	23.10.2015	lidové noviny/názory	11				
				Slovinsko a Maďarsko aneb Když dva dělají totéž					
☐	13.	0.99	23.10.2015	lidové noviny/názory	11				
				Co dělá Maďarsko, je v zájmu celé Evropy					
☐	14.	0.80	23.10.2015	lidové noviny/svět	7				
				Berlín musí víc zodpovídat za Střední východ					
☐	15.	0.80	23.10.2015	lidové noviny/svět	6				
				Hrozil kancléřce na Facebooku, dostal dva roky					
☐	16.	0.80	23.10.2015	lidové noviny/domov	2				
				Komisař OSN: Česko porušuje lidská práva					

Název: Bulharsko, Rumunsko a Srbsko jsou připraveny uzavřít kvůli migrantům hranice
Zdroj: ČT 1
Datum: 24.10.2015
Čas vysílání: 19:08:07
Jazyk: cz
Hosté: Lukáš MATHÉ, Simona POTOČAROVÁ, Miro CERAR, Ivan MOLAN, Alenka LA
Moderátor: Aneta SAVAROVÁ
Rozsah: 00:02:08

Klíčová slova: migrantům, migrantů **Plný text článku**

Bulharsko, Rumunsko a Srbsko jsou připraveny uzavřít kvůli migrantům hranice

Aneta SAVAROVÁ, moderátorka:

Bulharsko, Rumunsko a Srbsko jsou připraveny uzavřít kvůli migrantům hranice, pokud stejné opatření neprijmou i ostatní země. Právě tam mají s Vídní a Berlínem domluvit společný postup. Největší potíže má Slovinsko, kam dříve přicházeli migranti z Balkánu.

Lukáš MATHÉ, redaktor:

Pozemek bývalé továrny se změnil v provizorní uprchlický tábor. V Dubové asi 2 kilometry od slovenských hranic.

Simona POTOČAROVÁ, organizátorka pomoci, ADRA:

Nevím, jak dlouho budeme dostávat zásoby stejným tempem jako teď. Nyní je to v pořádku, ale pokud se situace zhorší, bude to problém.

Lukáš MATHÉ, redaktor:

Nedaleko na okraji města Brežice je další tábor. Pojme 3 až 4 tisíce. Běženci tu většinou zůstávají, protože se jim nelíbí podmínky na rakouských hranicích. Zatímco tahle skupina odjíždí, další přichází.

Miro CERAR, slovenský premiér:

Slovinsko jasno ukázalo, že dělá maximum pro to, aby s běženci zacházelo lidsky.

Lukáš MATHÉ, redaktor:

Do dvoumilionového státu přichází přes 10 tisíc migrantů denně. Lublaň byla přitom připravená na takovou situaci.

Ivan MOLAN, starosta Brežice:

Radnice se snaží, aby život ve městě byl jako dřív. V částech, které leží u hranic, isme ale museli uzavřít.

Anopress – uložení do profilu

☐	12.	0.87	23.10.2015	lidové noviny/názory	11
	Slovinsko a Maďarsko aneb Když dva dělají totéž				
☐	13.	0.99	23.10.2015	lidové noviny/názory	11
	Co dělá Maďarsko, je v zájmu celé Evropy				
☒	14.	0.80	23.10.2015	lidové noviny/svět	7
	Berlín musí víc zodpovídat za Střední východ				
☒	15.	0.80	23.10.2015	lidové noviny/svět	6
	Hrozil kancléřce na Facebooku, dostal dva roky				
☐	16.	0.80	23.10.2015	lidové noviny/domov	2
	Komisař OSN: Česko porušuje lidská práva				
☐	17.	0.80	24.10.2015	čt 1/události	24
Britské vyznamenání pro Roma z Česka					
☐	18.	0.80	24.10.2015	čt 1/události	7
Pomoc českých dobrovolníků					
☐	19.	0.87	24.10.2015	čt 1/události	6
Bulharsko, Rumunsko a Maďarsko: Migrantům hranice					
☐	20.	0.80	24.10.2015	čt 1/události	5
Jednání o migrační politiku					

- Zkopírovat seznam článků do schránky
- Zobrazit vybrané články
- Uložit vybrané články do aktuálního profilu**
- Exportovat vybrané články (html, pdf, rtf, isa...)

Zrušit označení (2)

Export článků...

maz ▾ 5

+ Založit profil

Miro CERAR, slovinský premiér:

Slovinsko jasno ukázalo, že dělá maximum pro to, aby s běženci :

Lukáš MATHÉ, redaktor:

Do dvoumilionového státu přichází přes 10 tisíc migrantů denně. I solidaritu.

Ivan MOLAN, starosta Brežice:

Radnice se snaží, aby život ve městě byl jako dřív. V částech, kte

Lukáš MATHÉ, redaktor:

K táboru lidé moc nechodí. Co se tam děje, sledují v televizi. Přítc

Alenka LAZNIKOVÁ, obyvatelka Brežice:

Pocity jsou smíšené, ale pořád žijeme normálně.

Grega BOROŠAK, obyvatel Brežice:

Lidé mají strach, to vím. Třeba moji rodiče bydlí na okraji města a

Lukáš MATHÉ, redaktor:

Největší obavy v Brežici panují z dalších dnů a týdnů. Lidé se boji

Anopress – otevřený profil

ISA on-line

Nápověda

Nastavení

Statistiky

Můj Anopress

Odhlásit se

Filtr a výběr profilů dle Datum vydání Datum importu

Vyhledávání v hlavičce

od-do: 1.1.2014 - 27.10.2015

všechny články vybrané nevybrané

Zdroje

Řádky/str. 250 Seskupit Už.pole

Hlavní zásobník [x]

maz [x]

xy [x]

[Přidat nový profil...](#)

vybraný
profil

Graf

Výpis

Export

Excel

Vazby

Zrušit filtr

články v
daném
profilu

ANOPRESS IT

maz [5] vybráno: 5

☒ v	H	D	Skóre	Zdroj	▲ Datum	Import	Název
☒	☹	☆	1	Mladá fronta Dnes	23.10.2015	26.10.2015 9:52	Sedm ministrů se vystříдалo, nový soud stále nestojí
☒	☹	☆	1	Mladá fronta Dnes	23.10.2015	26.10.2015 9:52	Třebíčským hokejistům to letos na vlastním ledě nejde
☒	☹	☆	1	5plus2	23.10.2015	26.10.2015 9:53	Kajínkovi v base nedopřejí ani bábovku od sestry
☒	☹	☆	1	5plus2	23.10.2015	26.10.2015 9:53	Kajínkovi v base nedopřejí ani bábovku od sestry
☒	☹	☆	1	5plus2	23.10.2015	26.10.2015 9:56	"Smysl pro humor ztrácím, když se podívám do zrcadla"

Export záznamů z databáze Sage do citačního software EndNote Web

- 1) Vytvoření účtu v [EndNote Web](#)
- 2) Vyhledání záznamů v databázi Sage a jejich výběr ("Check item" dole pod záznamy)
- 3) Poté kliknout na "ADD citations" (vpravo na boku v sekci "My Marked Citations") – v hranatých závorkách se objeví počet přidanych záznamů
- 4) Otevře se další stránka s hláškou "For your [2] currently marked citations:" - zvolit "Format" a poté "Download to Citation Manager"

5) Vpravo na boku vybrat "EndNote Web" (kliknout přímo na název)

6) Pokud vše proběhlo úspěšně, tak budete přesměrováni do aplikace EndNote Web

7) Objeví se hláška sdělující, kolik záznamů bylo nainportováno (např. "Number of records imported: 2")

8) Záznamy se uloží do záložky "My References" – složky "[Unfield]"

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Úkol na další hodinu

Literatura

- ❑ STEINEROVÁ, Jela; GREŠKOVÁ, Mirka; ILAVSKÁ, Jana. *Informačné stratégie v elektronickom prostredí*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2010, 190 s. ISBN 9788022328487.

Obrázky

- ❑ <http://www.open.ac.uk/skillsforstudy/pictures/mind-map.gif>
- ❑ <http://thetravellingteachers.blogspot.cz/2014/08/newspaper-articles-some-new-and-old.html>
- ❑ <http://spencerjardine.blogspot.cz/2012/02/boolean-search-strategies-videos.html>

Děkujeme Vám za pozornost

infozdroje@fss.muni.cz

Jan Kříž

jkriz@fss.muni.cz

Dana Mazancová

mazancov@fss.muni.cz